

IV. DE DORPEN EN DE STAD

scenario 0 (wat als we niets doen?)

De dorpen waren historisch de groententuin van de stad, maar worden steeds meer een slaapdorp. Door het gebrek aan interesse sluiten de laatste cafés en eetgelegenheden hun deuren en moeten de bewoners in de omgeving op zoek naar voorzieningen. Voor verplaatsingen buiten de dorpen springt men liefst in de auto want het fietsnetwerk is onvoldoende uitgebouwd. Jaarlijks bezoeken duizenden toeristen de haven en het Grenspark, maar door een gebrek aan initiatief en promotie kunnen de dorpen hier de vruchten niet van plukken.

Fig. 188: Fietsen langs het Booswegske, Berendrecht.

Fig. 189: Pad bij het Grenspark De Zoom.

Fig. 190: Paardenweide bij de Ruige Heide.

Fig. 191: Infobord bij De Zouten.

**1. Promoot de dorpen als
schakel tussen Grenspark en
Havenland.**

**2. Adresseer het landschap
met recreatieve poorten.**

**3. Versterk de link met goede
buren.**

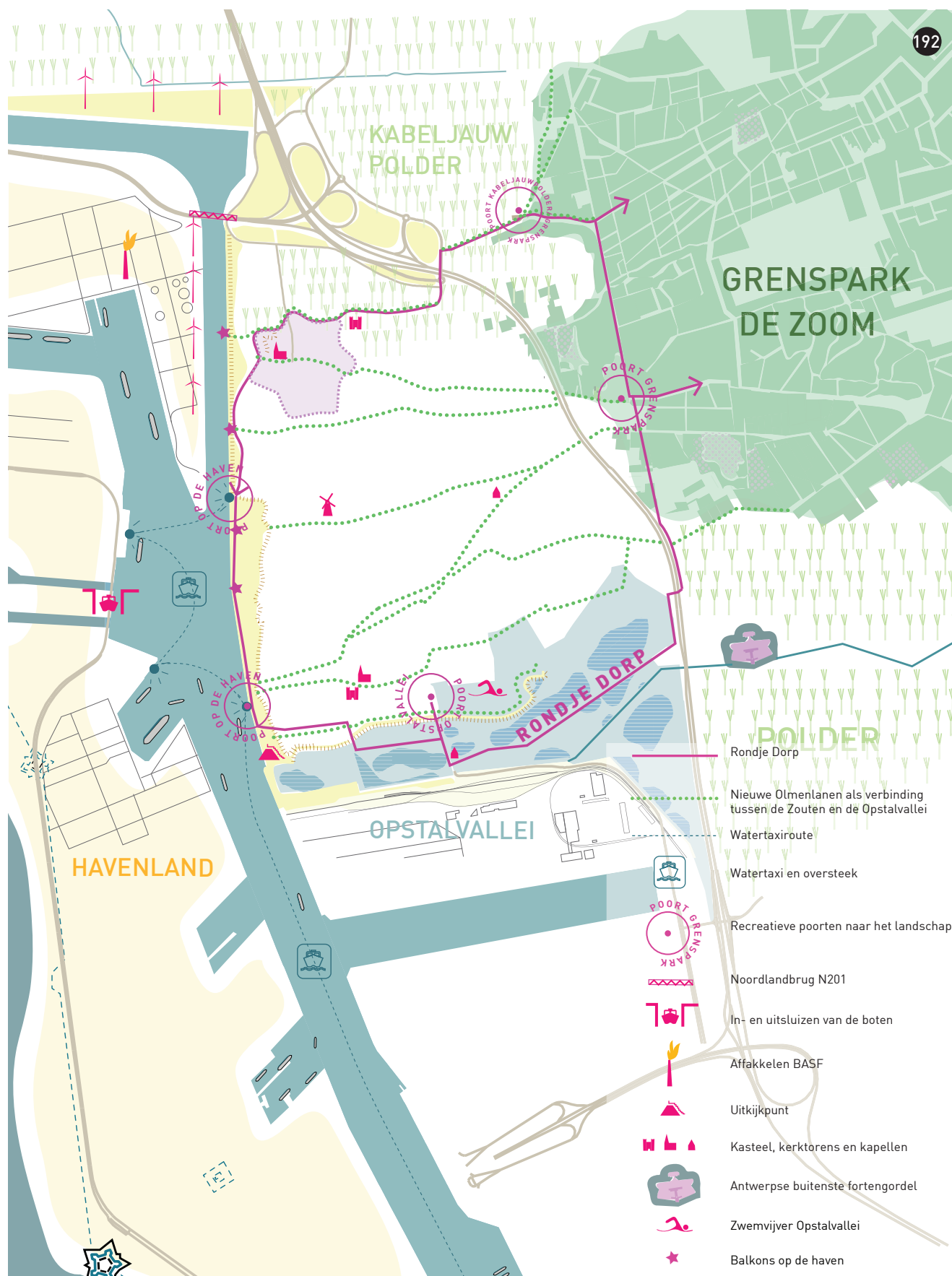
**4. Feest de tradities van de
dorpen!**

Fig. 192: Synthesekaart visie 'De dorpen en de stad'.

SYNTHESEKAART VISIE

Referentiebeelden:

Fig. 193: Weekendhuisjes (www.2by4.nl).

Fig. 194: Aanlegsteiger aan het Havenland.

Fig. 195: Paardenhotel Kanagana, Japan. Bow Wow Architecture (www.vacantplots.wordpress.com).

Fig. 196: Logeren bij de boer (www.uitinapeldoorn.nl).

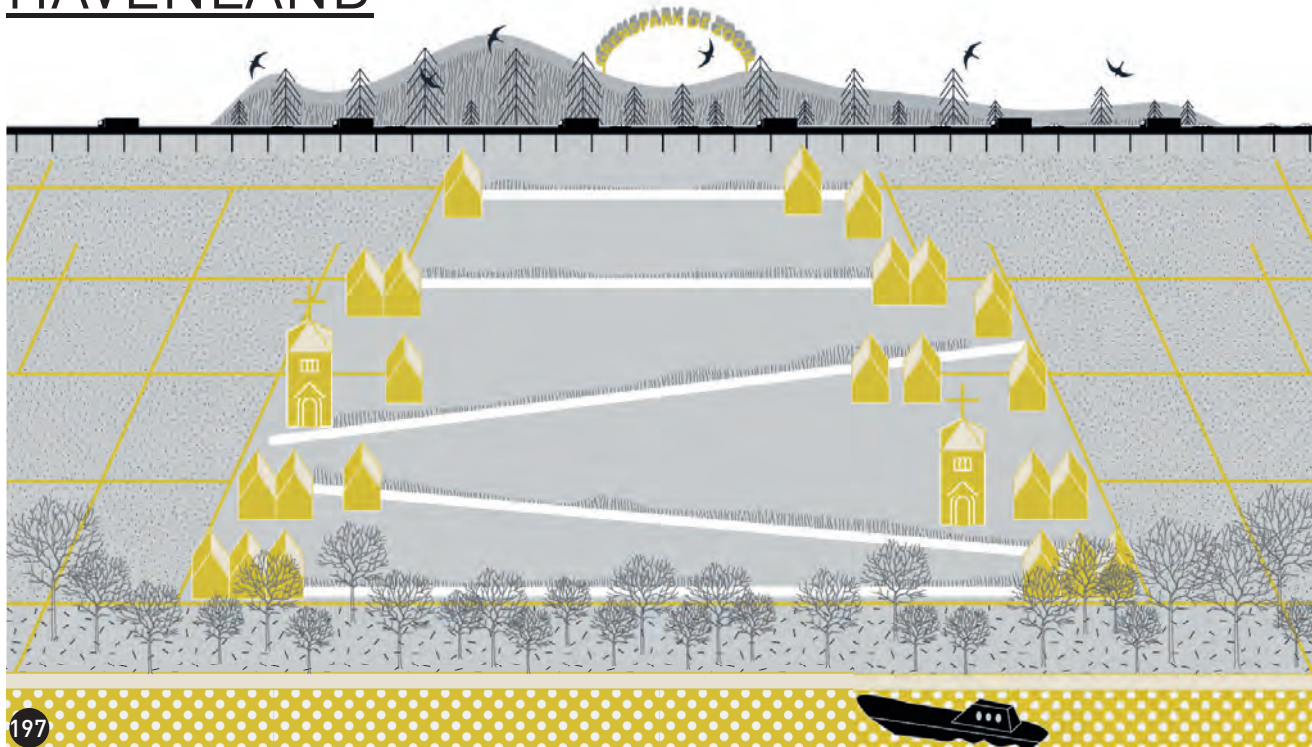
Fig. 197: Illustratie "de dorpen als schakel tussen Grenspark en Havenland".

Voor de dorpen ligt er een uitgesproken kans om nu mee te liften op de planontwikkelingen van de haven en het Grenspark. Daarnaast is overleg nodig met het district en het Regionaal Landschap opdat de promotie van de landschappen en coördinatie van toeristische voorzieningen op elkaar wordt afgestemd. Aansluiting op de regionale landschappen kan de dorpen op de kaart zetten en het vestigingsklimaat ingrijpend te verbeteren voor zowel de dorpeling, stedeling, ondernemer als natuurliefhebber.

IV.1 PROMOOT DE DORPEN ALS SCHAKEL TUSSEN TUSSEN GRENSPARK EN HAVENLAND

Twee regionale landschappen omspannen de dorpen; Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide en Havenland. Beiden zijn bezig met het ontwikkelen van hun eigen plannen en visies. De haven is bezig met een studie 'Havenland' waarin ze de Schelde en het Schelde-Rijnkanaal zien als poort naar het havenlandschap en onderzoeken hoe ze gebruik makend van transport over het water bezoekers en omwonenden kunnen verleiden tot een bezoek. Liefst houden ze bezoekers echter langer vast dan een dag. Daarin zou een rol kunnen liggen voor de dorpen Berendrecht en Zandvliet; na een bezoek aan de haven kan de bezoeker van Havenland aanmeren bij de Zouten en uitstappen voor een bezoek aan de dorpscentra, Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide of de Antwerpse buitenste fortengordel. Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide heeft haar meest waardevolle natuurgebieden vooral

aan de noord- en zuidoostzijde liggen van het park. Verbindingen tussen het Grenspark en de dorpen zijn nooit echt onderzocht vanwege de barrièrewerking van de A12. Het Grenspark heeft echter aangegeven dat ze interesse heeft in het leggen van nieuwe verbanden met de dorpen, bijvoorbeeld middels een kleine poort. Daarnaast zien ze kansen voor Berendrecht en Zandvliet in het aanbod van meer luxe recreatieve voorzieningen als B&B, paardenhotels, overnachten bij de boer. In het Grenspark en omgeving is het aanbod nu nagenoeg gelijk; vaak kleine campings en weekendhuisjes die grotendeels bezet zijn door seizoenswerkers.

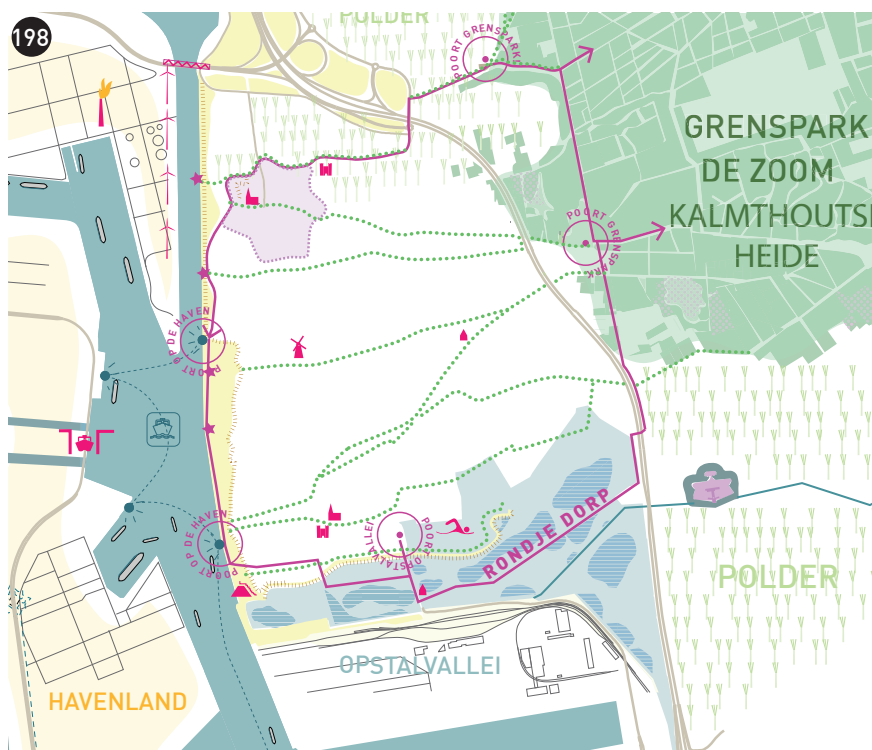
Fig. 198: Schematische voorstelling "Rondje dorp" met poort naar het Grenspark (Stoppelbergen of Ruige Heide), de poort naar de haven: de zouten als gedeelde ruimte voor recreatie en natuur en de poort naar de Opstalvallei: de bomenbank referentiebeelden:

Fig. 199: Informatiecentrum (URA) (www.dekust.be).

Fig. 200: Pleisterplekken langs het rondje dorp (www.doemijmaarrantwerpen.com).

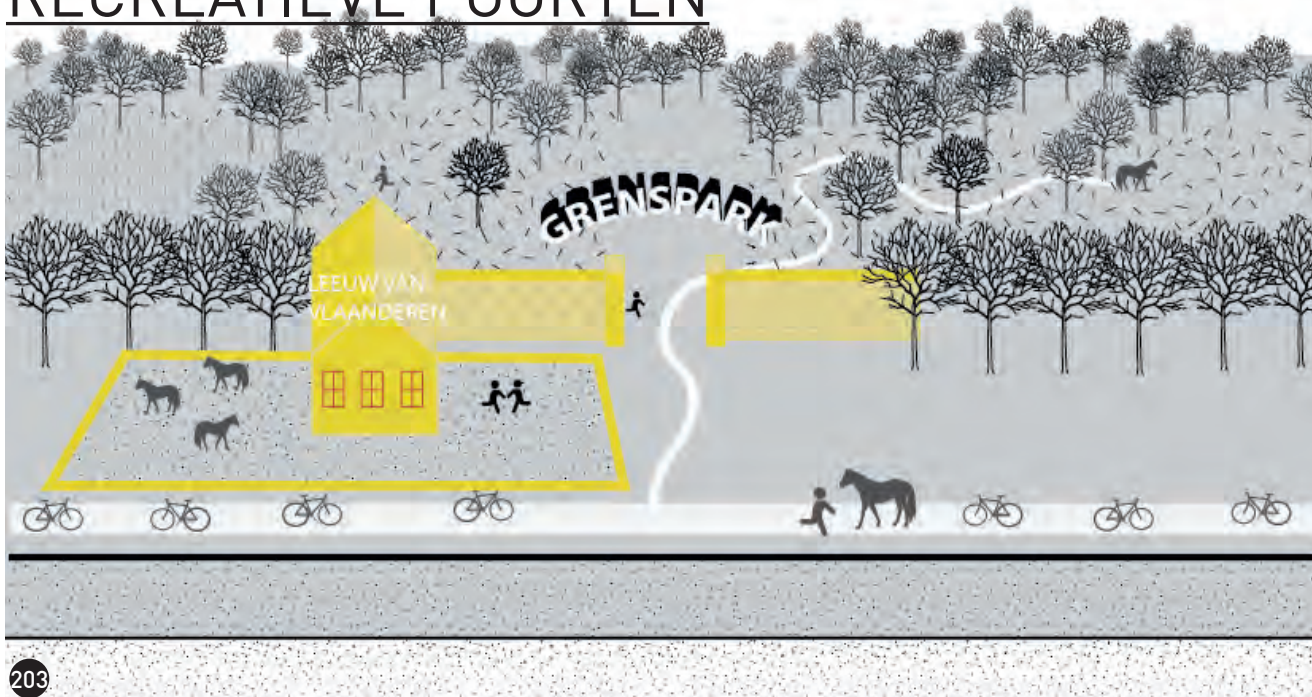
Fig. 201, 202: Natuurzwembad Boekenberg (www.doemijmaarrantwerpen.com).

Fig. 203: Illustratie "landschap met recreatieve poorten".

IV. 2 ADRESSEER HET LANDSCHAP MET RECREATIEVE POORTEN

Ondanks de nabijheid van interessante landschappen als de Kabeljauwpolder Havenland, Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide, de Zouten en de toekomstige Opstalvallei worden de dorpen als vertrekpunt voor een bezoek aan deze landschappen nauwelijks gevonden. Ook voor de dorpingen zelf zijn bovengenoemde landschappen moeilijk bereikbaar. Voorgesteld wordt om de landschappen duidelijker te adresseren middels recreatieve poorten; goed bereikbare entreegebieden gekoppeld aan bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen, langzame verkeersroutes en OV-knooppunten. Voorbeelden van goede poortlocaties zijn; de Leeuw van Vlaanderen als poort naar Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide, evt. te combineren met ruiterspaden, stalling voor trailers en evenementenweide; De Bosschool voor de ware natuurliefhebbers, vlakbij de internationale busstop en eventueel in combinatie met een luxere overnachtingslocatie of paardenhotel; De Bomenbank als poort naar de Opstalvallei

eventueel gecombineerd met een zwembad, fuifzaal, tulpenplukveld en evenementenweide; Twee aanlegsteigers op de Zouten als verbinding met Antwerpen, oversteek voor de havenwerkers en gecombineerd met een paviljoentje waar men wat kan eten en drinken. De meest zuidelijke poort vormt tevens een goede verbinding met het achterland, Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide, de Berendrechtse dorpsdijk en de Antwerpse buitenste fortengordel. De poorten worden onderling verbonden door een nieuwe fietsroute: 'Het rondje dorp'. Deze fietsroute is gebaseerd op bestaande paden en verbindt de Zouten en het Schelde-Rijnkanaal met de geslechte vesting en het centrum van Zandvliet, Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide, de Antwerpse buitenste fortengordel, de Opstalvallei, de Bomenbank en de Berendrechtse dorpsdijk. Als dorpling, toerist, passant of natuurliefhebber kun je het rondje rijden of een deel van de route nemen om via een van de nieuwe poorten een bezoek brengen aan het landschap!

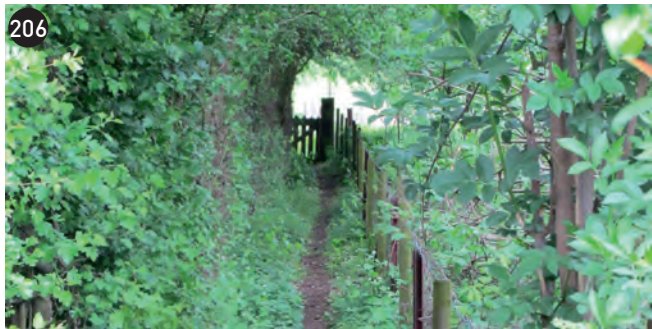
204

205

206

207

208

Referentiebeelden:

Fig. 204: Hobbypaard.

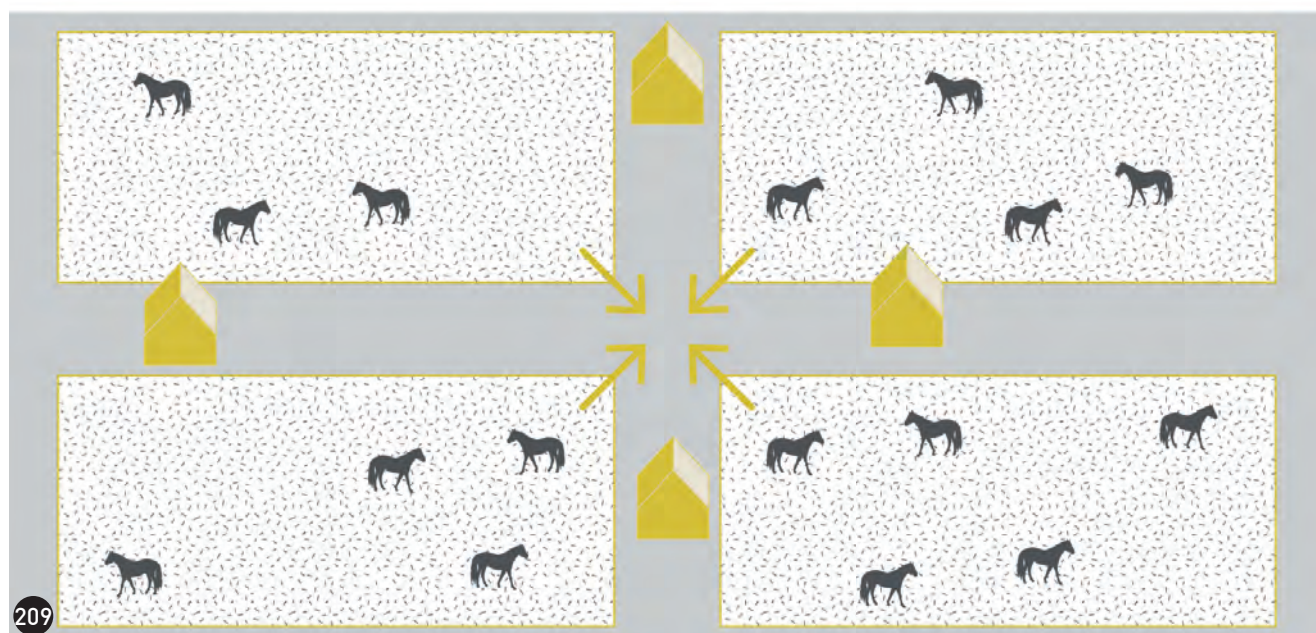
Fig. 205: Ruiterpad door de velden.

Fig. 206: Ruiterpad in het bos.

Fig. 207: Erf Overmeen te Heeten, Happel Cornelisse Verhoeven architecten.

Fig. 208: Ruiterpad door het bos.

Fig. 209: Illustratie "samenvoegen van paardenweides".

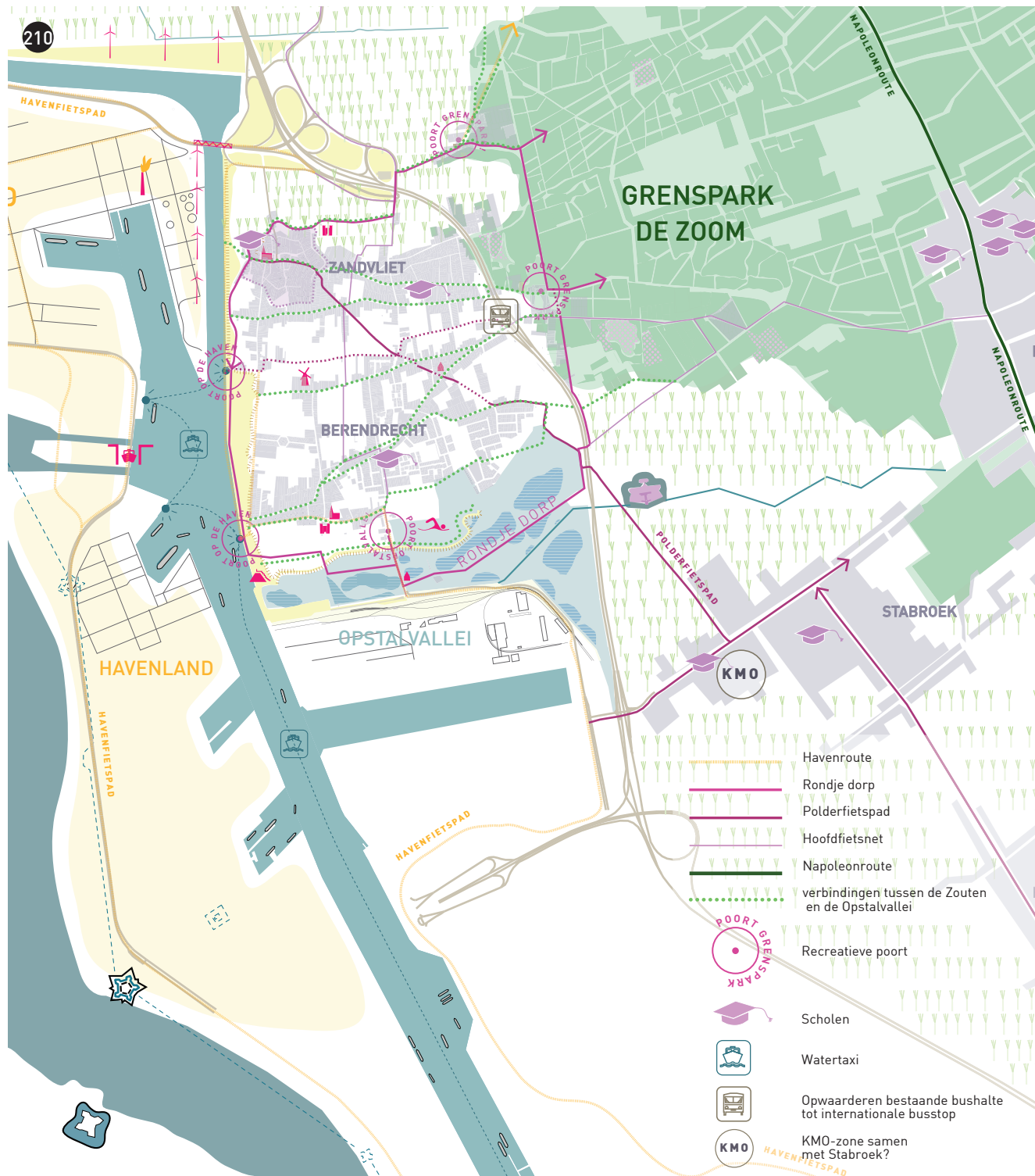

In Berendrecht en Zandvliet wordt de trend om paarden te houden steeds meer zichtbaar. Er is een groeiende vraag naar de uitbreiding van voorzieningen voor paarden, zoals een manege, een groter ruiterpadennetwerk, plekken om je trailer te stallen voor een bezoek aan het Grenspark, overnachtingsmogelijkheden etc. Ruiterpaden dreigen nu te worden opgeheven omdat er geen geld is voor beheer. Aan de oostkant Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide hebben paardenliefhebbers zich georganiseerd en zijn via de maneges een peter-en meterschap aangegaan t.b.v. het beheer en onderhoud van de ruiterpaden. Laaghangende takken en ander achterstallig onderhoud worden gemeld. Daarnaast nemen zij een deel van het beheer op zich. Het Grenspark heeft aangegeven dat zij samen met Staatsbosbeheer bereid zijn ruiterpaden uit te breiden als de

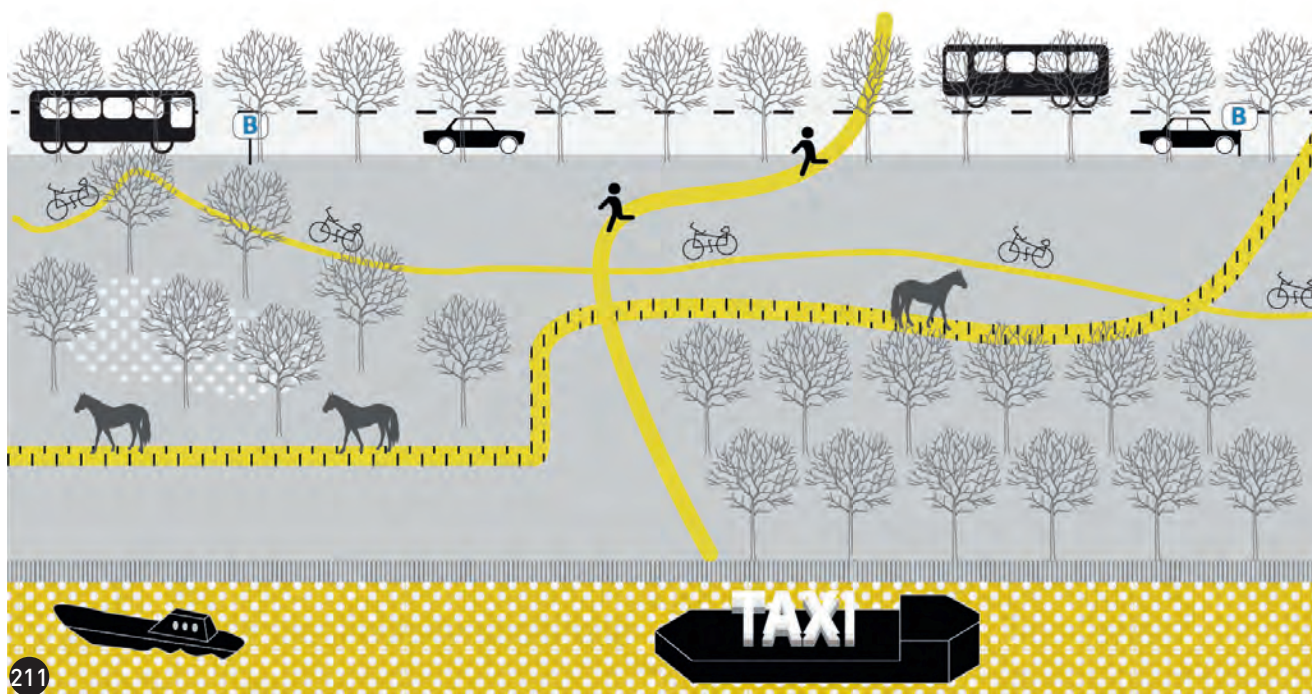
ruiters van Berendrecht- Zandvliet zich organiseren en het jaarlijks beheer van laag overhangende takken op zich nemen. Rondom de Stoppelbergen kan een zone ontwikkeld worden die geschikt is voor meer intensieve vormen van recreatie. Dit gebied zou zeer geschikt zijn voor de ruitersport en uitbreiding van het padennetwerk. Daarnaast zou het goed zijn als de voorzieningen voor de paarden in de dorpen iets meer worden gereguleerd en gecombineerd waardoor paardenstallen, weides en stalling bij kunnen dragen tot een kwalitatief goede openbare ruimte.

Fig. 210: Schematische voorstelling met aanduiding van ondermeer het Polderfietspad, de Napoleonroute, ...
 Fig. 211: Illustratie "versterk de link met goede burens".

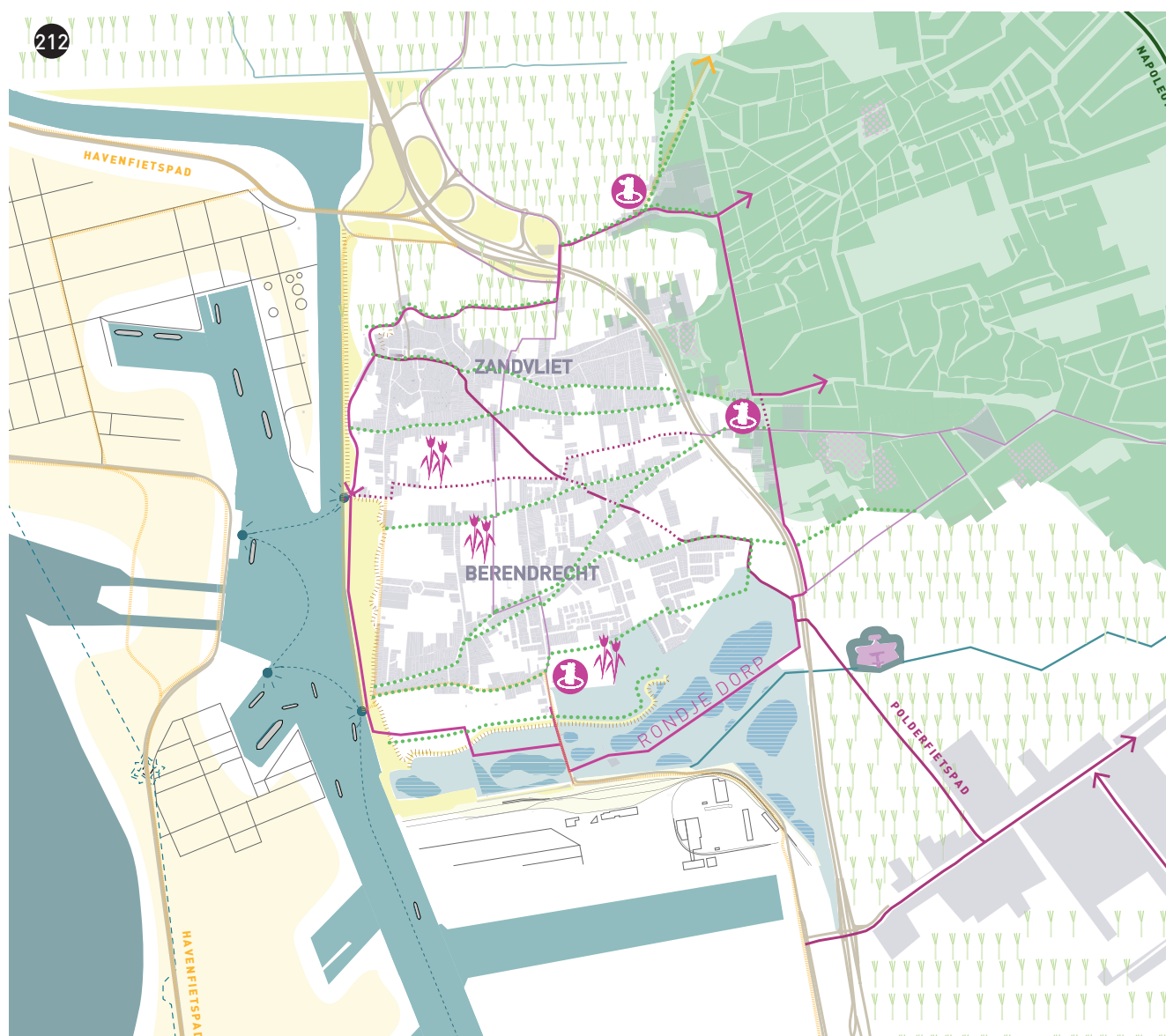

IV. 3 VERSTERK DE LINK MET GOEDE BUREN

Berendrecht en Zandvliet zijn van alle dorpen binnen de dorpenring van Antwerpen misschien wel het meest autonoom vanwege de ietwat geïsoleerde ligging tussen A12 en haven. Qua werk en voorzieningen is er een sterk wederkerige relatie tussen de dorpen en de stad en de dorpen onderling. Voor het zwembad rijdt men nu naar Ekeren of Kapellen, men maakt gebruik van elkaars scholen, bibliotheek, uitgaansgelegenheden, winkels en markt. Ook steken veel bewoners de grens over om te zwemmen, te eten, te winkelen,.... Berendrecht en Zandvliet bieden de dorpen en de stad een fantastische uitloop het landschap in. Daarnaast is het percentage agrarisch gebruik zeer hoog en levert de boer een scala aan mooie producten als biologisch vlees, aardappelen en groenten. De identiteit van Berendrecht Zandvliet als 'voorraadkamer voor de stad' zou nog verder kunnen worden uitgebouwd. Over het algemeen gebruikt men nu voor de meeste verkeersbewegingen de auto of de bus. Goede fietsverbindingen zouden het gebruik van de auto kunnen terugdringen.

Een bestaande fietsroute is de havenroute die helemaal doorloopt tot aan Antwerpen! Daarnaast worden twee nieuwe routes toegevoegd: De 'polderoute' en 'Het rondje dorp'. Beide routes maken vooral gebruik van bestaande paden (zie kaart links) op een paar missing links na. De polderoute verbindt de dorpen met de scholen in de omgeving en vormt een snelle route tussen Zandvliet en Stabroek. De diagonaal naar Zandvliet ligt er grotendeels. Met behulp van een paar slimme schakels is deze handige fietsroute een feit. 'Het rondje dorp' verbindt alle recreatieve poorten met elkaar en zorgt voor supersnelle routes het landschap in. Alleen ten oosten van de A12 mist nog een schakel door het bos. Aan de A12 wordt een bushalte opgewaarderd tot internationale busstop, waar bussen uit en naar Nederland kunnen stoppen. Tot slot is Stabroek bezig met de ontwikkeling van een KMO-zone. Het zou interessant zijn voor Berendrecht en Zandvliet om te participeren in deze ontwikkeling.

Mogelijk nieuwe locatie voor tulpenplukveld

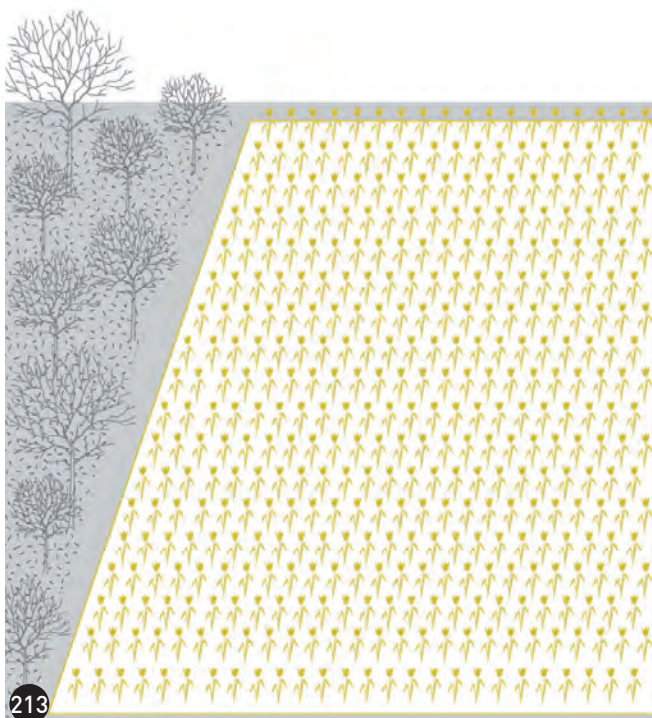

Mogelijke nieuwe locatie voor evenementenweide

Fig. 212: Kaart met aanduiding van geschikte locaties voor tulpenpluk en evene, entenweide.
Fig. 213: Illustratie "feest de tradities van de dorpen".

IV. 4 FEEST DE TRADITIES VAN DE DORPEN

Berendrecht en Zandvliet kennen een rijk verenigingsleven. De culturele tradities van de dorpen zoals de tulpenpluk en het ganzenrijden trekken jaarlijks vele bezoekers evenals de open tuin-en vijverdagen en de boekenmarkt van Lillo. Door de komst van de Opstalvallei moesten de tulpenplukvelden echter wijken vandaar dat op zoek moet worden gegaan naar een nieuwe locatie. Daarnaast is er behoefte aan een nieuwe evenementeweide. Het zou goed zijn als deze voorzieningen zo veel mogelijk worden geclusterd (zie ook het hoofdstuk 'Stimuleer ontmoeting door voorzieningen te clusteren in de verhaallijn het Huis in het dorp') De evenementeweide valt bijvoorbeeld prima te combineren met een fuifzaal voor de jeugd. Voor beide voorzieningen zijn drie mogelijke locaties opgenomen (zie pagina hiernaast) De locaties voor de evenementeweide zijn bewust ietwat aan de buitenzijde van

de dorpen opgenomen zodat ze zo min mogelijk overlast veroorzaken, te weten; bij de bomenbank, nabij de bosschool en nabij De Leeuw van Vlaanderen. De tulpenpluklocaties kunnen wat makkelijker worden ingepast in het dorpsweefsel. Mogelijke locaties hiervoor zijn; de Bomenbank, de sportkamer of temidden van de 'dorpenweide', precies tussen de dorpen in.

referentiebeelden

Fig. 214: Boekenmark Lillo.

Fig. 215: Tulpenpluk evenement in Berendrecht- Zandvliet (www.delichtdichter.be).

Fig. 216: Tulpenpluk evenement in Berendrecht- Zandvliet ([/www.polderke.com](http://www.polderke.com)).

Fig. 217: Boekenmark Lillo (www.polderke.com).

Fig. 218: Open tuin-en vijverdagen (www.nieuwsblad.be).

Fig. 219: Tulpenpluk (www.antwerpsegilde.com).

Fig. 220: Open tuin-en vijverdagen (www.users.telenet.be).

Fig. 221: Ganzenrijden (www.nil1950.wordpress.com).

SAMENGEVAT: DE DORPEN EN DE STAD

De stad Antwerpen en de dorpen Berendrecht-Zandvliet profiteren van elkaars nabijheid. De grote landschappen rond de dorpen, Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide, Project Havenland, de Zouten, Opstalvallei en Kabeljauwpolder bieden in combinatie met het cultuurhistorisch erfgoed een aantrekkelijke uitloop voor stad en dorp. De landschappen worden middels recreatieve poorten duidelijker geadresseerd en vindbaar. Deze poorten zijn gekoppeld aan publiek transport (watertaxi, snelbus, bushalte NL) en gekoppeld aan recreatieve pleisterplaatsen (restaurant, zwembad, evenementenweide, tulpenpluk, manege, en luxer segment overnachtingsfaciliteiten als B&B). Landschappelijk zwakke schakels en 'missing links' (zoals het polderfietspad, route naar Oud-Broek) in het zachte padennetwerk tussen dorp stad en landschap worden aangelegd en aangesloten op regionale fiets-, ruiters- en wandelpaden zoals de Napoleonroute. Ook wordt 'Het rondje dorp' geïntroduceerd: een ringvormig fietspad dat de landschappen met de dorpen en de recreatieve poorten verbindt. De Zouten wordt ontwikkeld als onderdeel van Project Havenland met aanlegsteigers, verbindingen met het achterland, zicht op het in- en uitsluizen, balkons op de Berendrechtluizen en op de Opstalvallei. Tot slot wordt op de zandgronden aan het bestaande aanbod van recreatieve voorzieningen (vakantiehuisjes, campings) een luxer segment toegevoegd. De Stoppelbergen wordt gebruikt voor meer intensieve recreatie en vertuining wordt hier tegengegaan. Voorzieningen voor paarden worden waar mogelijk gebundeld en ruiters verenigen zich om gezamenlijk een deel van het beheer van paden en laaghangende takken op zich te nemen. In ruil hiervoor leggen SBB en Grenspark de Zoom/ Kalmthoutse Heide extra ruitersporen aan.

